

Matka maailman katolle

Jukka Laajarinne: *Jäiset jumalat*

WSOY 2007.

Kuvitus Sami Saramäki.

Tieteis- ja fantasiagenren kehitystä on kiinnostavaa seurata suomalaisessa lasten ja nuorten kirjallisuudessa. Oman panoksensa lajien kehitykseen on antanut **Jukka Laajarinne** teoksellaan *Jäiset jumalat*. En ole aikaisemmin tutustunut Laajarinteen tuotantoon, mutta tämän teoksen osalta voi iloisin mielin todeta, että kirjailija toimii luontevasti sekä tieteis- että fantasiakirjallisuuden perinteisten elementtien parissa. Ennen kaikkea Laajarinne kykenee luomaan niistä toimivan kokonaisuuden yhdessä ja samassa kertomuksessa. Tämä on erikoista sen vuoksi, että tällaisia kertomuksia ei Suomessa kovin usein kirjoiteta.

Mielenkiintoista teoksessa on juuri se, kuinka eri genrejen sekalaisia aineksia käytetään rinnakkain. Päätarina, joka kertoo Sokerilaitumen laaksosta ja sen alkeellisia elämäntapoja noudattavista asukkaista, koostuu fantastisista aineksista, ja siihen nivoutuva pienempi tarina tieteiskirjallisuuden aineksista. Nämä tarinat tukevat toisiaan ja limittyvät toisiinsa luontevalla tavalla: Sokerilaitumen laaksoon saapuva muukalainen tulee teknologian täyttämästä maailmasta, josta perinteiden ja erilaisten uskomusten maailmassa elävät asukkaat eivät tiedä mitään. Muukalainen matkaa Jumaläiti-vuorelle, ja antaa sieltä tuomansa kiven nuoren Tashi-pojan haltuun. Jonkin ajan kuluttua kylää alkaa koetella kovat ajat, ja kyläläiset uskovat, että Tashin hallussa oleva kivi on kaikkien vaikeuksien syy. Pojan täytyy hyvittää vahinko viemällä kivi takaisin vuorelle suorittamalla matka, joka on pitkä ja vaarallinen. Matka, jonka voi nähdä esim. fantasiakirjallisuuden perinteisenä quest-elementtinä, suorituksena, jonka aikana henkilöhahmo oppii ja kehittyy, ja alkaa havainnoida maailmaa uudella tavalla. Kuten Tashi-pojallekin käy.

Muukalainen puolestaan raottaa lukijalle ovea Koneiston, ja sitä kautta tieteiskirjallisuuden maailmaan. Koneisto hallitsee olosuhteita, joista muukalainen Sokerilaaksoon tulee. Tätä kautta lukija saa tietää, että Sokerilaakson lisäksi on olemassa hyvin erilainen, kylmä ja julma maailma, jossa ihmisellä ei ole arvoa, ja jota Koneisto hallitsee. Näin, teknologian lisäksi, muukalainen tuo tarinaan mukaan yhteiskuntakriittisen näkökulman, joka perinteisesti sisältyy tieteiskirjallisuuteen. Pidän tästä pienestä, muutoksen tuulia kirjallisuuden kentällä herättelevästä teoksesta. Tosin tarina olisi voinut olla pidempi – se nimittäin suorastaan kaipaa jatko-osaa. Sitä odotellessa.

Maria Loikkanen